

կերպով կ'ակնարկէ նա՝ Ամիրտովլաթի «Աւինիայ» բառին քով, լատին. «Othonna» բառէն զատ աւելցնելով նաև «Յ» (=արաբերէն) Օթննա», ըսել ուղեկով թէ այդ «Աւինիայ» բառին ստոյգ ընթերցումը⁽¹²⁾ արաբերէն բառին պէս «Օթննա» է:

Հետեւաբար Բասմաջեանի այս ուղիղ մեկնութեան համեմատ, ըստ տուած բացատրութեան, Հայրուսակին (թ. 256) եւ Արմատական բառարանին (հտ. Ա. էջ 810)

«Աւենիա» բառը ուղղելու է Աւթնիա = Աւթնա = Օթնա. արբ. ۵! Օթննա, Օթնա. յունարէն եւս ὀθοννα: Իսկ իբր նշանակութիւն փոխանակ Աճառեանի գրած «Մի տեսակ հարսնուկ ծաղիկ»ին, առանց աւելորդ բացատրութիւններու⁽¹³⁾, մի միայն դնելու է «Արաբիոյ յատուկ բժշկական բոյս մը (ըստ Դիոսկորիդէսի) լատ. Փր. Othonna»:

(Շարունակելի)

Հ. Ս. ՖԵՐԱՀԵԱՆ

աղաւաղութիւնը հայ ընդօրինակողի մը ձեռքով եղած ըլլայ, սակայն շատ աւելի բնական է թէ յառաջացած ըլլայ արաբերէն սխալ գրչութենէ. որովհետեւ ինչպէս յայտնի է այդ լեզուին մէջ նոյն իսկ պատահական փոքր կէտիկ մը բաւական է Օթնա-ն՝ Օթնիա ձեւի փոխելու համար. (հմտ. ۵! (Օթնա) եւ ۵! (Օթնիա) ենթադրեալ ձեւին չնչին տարբերութիւնը):

(12) Ճիշտ այս տեսակ սրբագրութիւններու մասին խօսելով Բասմաջեան իր Յառաջարանին մէջ կը գրէ «Մեկնուած իւրաքանչիւր դեղաբանական բառին քով... դրած եմ նոյն բառին ստոյգ ընթերցումն ու լատիններէն եւ կամ Փրանսերէն գիտական համադրը» (Ամիրտ. էջ Ժ.). ուստի վերեւ Բասմաջեանի մեկնութեան մասին ըսածս պարզ ենթադրութիւն մը չէ:

(13) «Առանց աւելորդ բացատրութիւններու» կ'ըսեմ որովհետեւ ինչպէս վերեւ շեշտեցի «Օթննա»ն այն բոյսերէն է որոնց մի միայն անունը գիտենք առանց կարենալ ստուգելու անոնց ինչ բոյս ըլլալը. նոյն իսկ զայդ առաջին նկարագրողն Դիոսկորիդէս միայն լսած կարծիքները կը յիշատակէ առանց իր կողմանէ բան մը յայտնելու, ինչ

որ նշան մ'է թէ ինքն ալ չէր կրցած ստուգել ատոր ինչ տեսակ բոյս ըլլալը: Դիոսկորիդէսի մեկնիչներէն Մատթիոլի իտալացի բժիշկը 1583ին հրատարակած հոյակապ պատկերազարդ հատորին (էջ 436) մէջ (M. P. A. Matthioli Sei libri di Pedacio Dioscoride Anazarbeo) կը գրէ «direi che questa pianta (Othonna) appresso a gl'Indiani fusse una spetie di *Chrysanthemo*». Իսկ Sprengel (անդ ի Dioscor. հտտ. Բ. էջ 213) զանազան հեղինակներու կարծիքը յայտնելէն վերջը ինքը աւելի Cesalpini-ին կողմը հակելով, երկրայութեամբ մը կը համարի որ Օթննան ըլլայ այժմեան *Tagetes erecta* կոչուած բոյսը, որ է Փր. Tagete կամ oeillet d'Inde (զոր վանքիս մէջ «Մեռելածաղիկ» կը կոչենք. Թրք. եւս էօլիւ չիչէկի):

Սպասենք ուրեմն որ ժամանակը յայտնէ Օթննան զաղտնիքը: — Փափաքողը՝ բառիս մեկնութիւնը կարող է փնտռել նաև J. Berendի Դիոսկորիդէսի մեկնութեան մէջ (Des Pedanios Dioskurides aus Anazarbos Arzneimittellehre in fünf Buchern, übers. von J. Berendes Stuttg. 1902) տրամադրութեանս տակը չունիմ այդ գիրքը:

Վ Ե Տ Ի Ե Ր Ե Կ Ո Յ

Մեռութեան մէջ տխրագին,
Վըշտիս պահակ՝ իմ հոգին,
Թընամիւն նետահար
Արիւն կու լայ հըրավառ:

Մարմինս հոգւոյս հետ ընկեր
Կու լայ իր խոցն ու աւեր,
Վիրտս կուրծքիս մէջ երեր
Սիրտըս միայն ողջ է դեռ:

Պահ մը մարող արեգին
Թոյլ կայծերուն մէջ յետին՝
Կ'ընդընշմարեմ դողդոջուն
Վերջալոյսն իմ օրերուն:

Օղբ շիբ շիբ խաւարով
Կը յագեցայ... — բուխպի՝ ծով.
Ողջ էութիւնս ալ կ'ըմպէ
Օրուն մըրուրը դրժնէ:

Անող ընդերքը մութին
Կը պատռէ շող մը լոյսի,
Ժամերն ալ ջինջ լըռութեան
Լոկ իմ կոծով կը բընդան:

Կեանքի կըռուէն պարտասած,
Անկողնի մէջ՝ աչքով քաց,
Արդեօք ի գո՞ւր կը ճըգնիմ
Տեսնել գաղտնիքը վըշտին:

«Մարմնի բանտին մէջ կապուած՝
Ինչո՞ւ աշխարհի բիւր խոցուած
Ունի հոգիս... ինչո՞ւ, Տէ՛ր,
Սիրտըս կ'այրեն սուր բացեր:

Կըսկիծ կաքող վերքերէս
Հրնուանքի ցօղ պիտ' քամես.
Կամ երբ ցաւիս մէջ մեռնիմ
Քու ծոցի՞դ մէջ պիտ' ապրիմ...:

Վիշտը միքէ նոր կեանքի
Արշալոյսնե՞ր կը ծնանի...
Հապա ինչո՞ւ, անհա՛ս Տէր,
Ամէն օր վիշտ չես զրկեր...»:

Տառապանքի՛ երեկոյ,
Խաւարիդ մէջ՝ իմ Սիրոյ
Կեանքը համակ՝ կը քաղուի
Յուսով խինդի եւ լոյսի:

Հ. Ա. Բ.

Պ Ա Տ Ա Ր Ա Գ Ս

Երկինքն է տաճարս, անձեղուն խորան,
Ուր արեւն է քահ, աստղերն են կանթեղ
Մասիսն ամպամած՝ սրբագոյն սեղան
Զոր ծածկեն ձիւնին սփռոցներ բիւրեղ:

Հո՞ն կը վերանամ ամէն կիրակի,
«Դատ արա» բողոքս երկինք ձայնելով.
Ու կ'ողջակիզուիմ առանց կըրակի,
Ես ինքնամատոյց Սուրբ պատարագով:

Հոգիս է ըսկիւ, եւ սըրտիկս՝ ճըշխար,
Արցունքներս բաժկէ ու բերանս բուրվառ,
Ուր կսկիծներուս հեծեծանքն արդար
Կ'այրին, կը դիգեն կոյտեր հըրավառ:

Եւ ուր միմուկներս պատարագւորի
Կը ծըխին, կ'ելլեն կապոյտէն դէպ՝ վեր
Իբրեւ կայլակներ՝ քաղցրաբոյր խունկի
Եւ աստուածահաճոյ իբրեւ սուրբ ճըւեր:

Ստեփան՝ սարկաւագ, հրեշտակներ՝ դըպիր,
Հայրիկն քարոզիչ, սուրբերն ունկընդիր,
Յիսուս տըխրադէմ ու բազկատարած
Կ'ընդունի աղերսն սրտիս իմ խաչուած:

ՍՐԻՆԳ